

**DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS
TÉZISEI**

HORVÁTH ESZTER

**Mosonmagyaróvár
2008.**

DOKTORI (PHD) ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Vezetés- és Társadalomtudományi Intézet Mosonmagyaróvár

„Újhelyi Imre” Állattudományi Doktori Iskola

Doktori iskola vezető:
Prof. Dr. Benedek Pál
egyetemi tanár, intézetigazgató,
az MTA doktora

*Az állattermék-előállítás, feldolgozás és forgalmazás ökonómiai kérdései
Doktori Program*

Programvezető:
Prof. Dr. Tenk Antal
egyetemi tanár, mezőgazdasági tudomány kandidátusa

Tudományos vezető:
Prof. Dr. habil. Veszeli Tibor
ny. egyetemi tanár, a szociológiai tudomány kandidátusa

AZ ÁLLATITERMÉK-ELŐÁLLÍTÁS HELYZETE ÉS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI A SZIGETKÖZBEN

Készítette:

HORVÁTH ESZTER

Mosonmagyaróvár
2008.

BEVEZETÉS

A hagyományos természetközeli, paraszti életvitelt átformáló hatások a XX. század közepétől a Szigetközben is megjelentek. Rövid idejű társadalmi és gazdasági stabilizálódás a 1970-es években kimutatható, amelyet azonban megváltoztatott a Duna elterelése, a 1990-es évek társadalmi és gazdasági rendszerváltása, a birtokviszonyok változása, a szövetkezeti gazdálkodás gyengülése.

A mezőgazdálkodásban az állattenyésztést érte a legnagyobb átalakulás, amely a termelési tényezők átalakulásából, a termékértékesítés mennyiségi és minőségi követelményeinek változásából fakadt, illetve az élelmiszeripari termék szerkezet módosulásának a következménye.

A szigetközi hagyományos foglalkozás-struktúra és az ehhez tartozó életvitel többszörös átalakulása indukálja azoknak a gazdálkodási tevékenységrendszereknek a kidolgozását, amelyekkel megvalósítható a táj körzet adottságait hasznosító, *fenntartható település- és vidékfejlesztés*.

A *szigetközi állattermék-előállítás* helyzetének, valamint a fejlesztési lehetőségeinek vizsgálatakor szükséges figyelembe venni, a táj körzet mezőgazdálkodását és kiemelten az *állattenyésztését meghatározó főbb térségi tényezőket*:

- a szigetközi **táj természeti értékeit**,
- a térséget ért **ökológiai károsodást**,
- az ipari beruházások túlsúlya miatt, a mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlené vált gazdasági környezetet, amelyben **redukálódott az állattermék alapanyag-előállító volumen**,

- az **állattenyésztés társadalomban betöltött szerepének csökkenését,**
- Szigetköznek - a mezőgazdasági termelését befolyásoló - **társadalmi-gazdasági tagoltságát** (Alsó-, Közép- és Felső-Szigetköz).

A *jövőben*, a fenntartható agrár- és vidékfejlesztésében az **állattenyésztés kiemelt ágazattá válhat**, ha a hagyományos árutermelő funkció mellett, a *termelő-szolgáltató jellegét* növeli és a nem élelmiszer célú termelés (hagyományok őrzése, tenyésztési kultúra ápolása, rekreáció, üdülés, stb.) - *tájtermelés-tájkazdálkodás* - feltételeinek megteremtésével annak lehetőségeit eredményesen tudja hasznosítani. A Szigetköz sajátosságait figyelembe vevő és az életminőséget meghatározó értékek (a természetközelség, a tiszta környezet, nyugalom, a helyi közösségi élet) újraélesztésével, a célszerűen kialakított kistérségi kapcsolatokkal és a települések számára a fejlesztési (kitörési) pontok feltárásával, a tájkörzet jellege és a társadalomban betöltött hasznos szerepe hosszú távon fenntartható.

A jelenlegi társadalmi és gazdasági állapotok indokolják, hogy tárgyyszerűen, a körülmények és lehetőségek tudományosan megalapozott vizsgálatával, illetve elemzésével, segítsük meghatározni a szigetközi térség **tájkazdálkodásának**, ezáltal a fenntartható vidékfejlesztés érvényre juttatásának stratégiáját. Szükséges kidolgozni a szigetközi állattenyésztésben alkalmazható újszerű hasznosítási irányokat, amelyekkel új típusú lehetőségek (szolgáltatások, oktatás, munkahelyteremtés stb.) társíthatók a térségi állatiermék-előállításához.

A jövőbeni célok kitűzése mellett, aktuális feladat az állatlétszám további drasztikus csökkenésének megakadályozása, a gazdaságok számának stabilizálása, a gazdálkodók és a gazdaságok támogatása.

CÉLKITŰZÉSEK

A kutatások **célja** a Közép-Szigetközben előállított állattermékek termékpályájának értékelése, - elsősorban az elmúlt másfél évtized változásainak tükrében - a Szigetköz vidékfejlesztési stratégiájához eredményesen illeszthető és a tájegység állattermék-előállításában is hatékonyan megvalósítható fejlesztési területek feltárása.

Fontosabb kutatási **feladatok**, a téma kidolgozásához:

- A térség *állattenyésztési hagyományainak* megismerése.
- A térségi *állattermék-előállítás átfogó, általános áttekintése*.
- Széleskörű elemző munkával, elsősorban a Közép-Szigetköz állattenyésztésében, állattermék-előállításában jelentkező *változások (1990-2006) tendenciák kimutatása és értékelése*.
- Az általános gazdasági hatások mellett, a térség állattenyésztésének alakulásában jelentkező *sajátságos problémák és hatások vizsgálata és elemzése*.
- A térségi állattermék-előállítás feltételrendszerének feltárása és a *gazdálkodási realitások meghatározása*.
- A térségi *gyepterületek vizsgálata (1895-2002 időszak)*, azok *jövőbeni szerepének megítélése* a hagyományos és/vagy alternatív állattermék-előállításban.
- Helyi *vidékfejlesztési* kezdeményezések feltárása és értékelése. A szigetközi vidékfejlesztési törekvésekben a mezőgazdasági vonatkozások megismerése.
- *Fejlesztési javaslatok felvázolása és kidolgozása*, amelyek az állattermék-előállítás fejlesztésén keresztül a térség számára vidék-, terület- és falufejlesztési célokat is szolgálnak.

- A jelenlegi térségi állattermék-előállítás feltételrendszerének kimutatásához és a jövőbeni fejlesztési irányzatok kidolgozásához alkalmazható *vizsgálati és elemzési módszerek* összeállítása, a fejlesztési tényezők rendszerbe foglalásához, valamint az összefüggések meghatározásához *folyamatmodellek* kidolgozása.

VIZSGÁLATOK ANYAGA ÉS MÓDSZERE

- A térség agrártörténeti vonatkozásainak feltárásához levéltárakban, könyvtárakban és a MTA Regionális Kutatóközpontban végzett a szerző *kutatómunkát és dokumentumelemzést*, többek között régi *térképeket* kutatta fel és tanulmányozta át.
- A szerző a térség jelenlegi gazdálkodási feltételeinek megismeréséhez és értékeléséhez a *megye gazdálkodási tendenciáit, gazdálkodási programjait*, a vizsgálatba vont *szövetkezetek kimutatásait* elemezte. Több hetet töltött a szövetkezetekben a gazdálkodási jellemzőik megismeréséhez és a *terepi bejárások* alkalmával a mezőgazdasági szövetkezetek korábbi és jelenlegi vezető szakembereivel *készített. interjúkat* A begyűjtött adatokat és információkat kiegészítette a *térségi falugazdászok* jelentéseinek, valamint a *települések politikai és gazdasági vezetőik* véleményének elemzésével. Feldolgozta a területhasználati adatokat, és a begyűjtött,
 - a térség mezőgazdaságát szemléltető - *digitális térképeket is.*
- A vizsgált térség fejlesztési irányzatainak és lehetőségek feltárásához az *országos fejlesztési tendenciákat*, a *megye területfejlesztési programjait*, a *Szigetköz fejlesztési és rehabilitációs koncepcióit* és tervezeteit tanulmányozta át. A Közép-Szigetköz vidékfejlesztési irányzatainak megismeréséhez megvizsgálta a térség *vidékfejlesztési stratégiai tervét* és értékelte a helyi vidékfejlesztési pályázatok eredményeit. A tájörzet további speciális fejlesztési irányzatainak megismeréséhez kidolgozta és megszervezte a „Szigetközösen” elnevezésű, *fejlesztési ötleteket begyűjtő pályázatot.*

A rendszerezett adatok értékeléséhez alkalmazott módszerek

Statisztikai módszerek: A gyepterületek változékonyságának, azok Szigetközön belüli elhelyezkedésének kimutatása megoszlási viszonyzámmal, a szövetkezetek állatállományának, a kibocsátott állati termékek változásának ciklus-hatás vizsgálata.

SWOT analízis: A vizsgált térség állattenyésztésének legfontosabb jellemzőinek csoportosítása a hagyományos SWOT analízis négy kategóriájában.

Modell-alkotási eljárások: A szerző a vizsgálatokhoz, a témához adaptált modellalkotási-eljárásokat dolgozott ki. Az új módszer segítségével a jelenlegi gazdálkodás feltételrendszerét összefoglaló *helyzetértékelési modellt*, az alapvető fejlesztési feladatokat és azok megvalósítási lépéseit *összegző feladat-meghatározási modellt*, valamint az állattermék-előállításban fejleszthető területek *kapcsolatrendszerét szemléltető modellt* kidolgozása valósult meg.

VIZSGÁLATI EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A vizsgálatok eredményeivel kimutatható a Szigetköz mezőgazdálkodásában, ezen belül az állattenyésztésében, az állati termékek előállításában a heterogenitást kiváltó, differenciált termelési szerkezetet eredményező természeti adottságok, területi sajátosságok, egyedi értékeket befolyásoló hatása.

A közép-szigetközi gyepterületek megoszlásának, elhelyezkedésének és hasznosításának elemzéséből, az 1. vizsgálati terület eredményei:

1.1. A szigetközi térség mezőgazdasági területhasználatában, a művelési ágak egymáshoz viszonyított arányának változása az országos tendenciához hasonlóan alakult, a szántó és a művelés alól kivont terület növekszik, a gyepterület és a gyümölcsös csökken.

1.2. Szigetközben a művelési ágak aránya differenciált. Az Alsó-, Felső- és Közép-Szigetköz mezőgazdasági művelési ágai eltérőek, azok egymáshoz viszonyított arányai változatos megoszlást mutattak.

1.3. Vizsgálatok szerint a gyepterületek a közép-szigetközi falvak (Ásványráró, Hédervár, Darnózseli, Püski, Kisbodak) térségében képviselik a legnagyobb arányt.

A vizsgált térség állattenyésztési rendszereinek gazdálkodásában bekövetkezett változások értékeléséből, a gazdálkodási feltételek meghatározásából és helyzetértékeléséből a 2. vizsgálati terület eredményei:

2.1. Az állatállományban és *az állati termék előállításában ciklusok, középtávú hullámzások figyelhetők meg*. A vizsgálati eredmények igazolták, hogy kedvezőbb gazdálkodási feltételek mellett a termelés fellendült.

2.2. A térség állati termék alapanyagait feldolgozó üzemek tevékenységének vizsgálata alapján ***megállapítható, hogy az állati termékek helyi termékpályája széttöredezett.*** A megfigyelt állatállomány, a kibocsátott állati termékek mennyisége és azok koncentráltága következtében, kevés a szereplő a térség állati termékek termékpályáján, ezen kívül hiányos az alapanyag ellátás és kihasználatlan a vágókapacitás.

2.3. Megállapítható, hogy az állattenyésztést és az állati termék kibocsátást jellemző, ***országosan is érvényesülő negatív tendenciák*** (az állatállomány csökkenése, a gazdaságok nagy hányadának megszűnése, a termelés technikai és technológiai feltételek romlása, a beruházások és fejlesztések elmaradása, a kibocsátott állati termékek számának mérséklődése, a gyepgazdálkodás lehetőségeinek kiaknázatlansága) ***a vizsgálatba vont szigetközi mintákban*** (1990-2006 időszak) ***is kimutathatók.***

2.4. A hivatkozott irodalomra alapozott, a SWOT analízis alkalmazásával és - *az értekezés vizsgálataihoz kidolgozott* - ***helyzet-értékelési modellel rendszerezett*** kutatási eredmények alapján a ***szigetközi térség állatitermék-előállítására jellemző:***

2.4.1. Állatállomány, gazdaságok számának csökkenése.

2.4.2. Korszerűtlen technika, technológia.

2.4.3. A kibocsátott állati termékek számának csökkenése.

2.4.4. Vertikális termékpályák hiányosságai.

2.4.5. A szigetközi - természet adta - gyepgazdálkodás lehetőségeinek kihasználatlansága.

2.4.6. Gazdálkodók termelési motiváltságának hiánya.

A térségi szervezetek és intézmények törekvéseit, a helyi vidékfejlesztési kezdeményezéseket értékelve, a térségben 2006-ban támogatott LEADER+ pályázatokat elemezve a 3. vizsgálati terület eredményei:

3.1. Az értékelésekkel kimutatható, hogy a térségi vidékfejlesztési szervezetek és intézmények legfőbb céljuknak az életminőség javítását tekintik, amelynek eléréséhez a fő hangsúlyt a települések vonzerejének növelésére, a térségi gazdaság jövedelemtermelő képességének javítására, a civil szervezetek erősítésére, a hatékony természetvédelem megvalósítására helyezik.

Ennek megfelelően alakították ki **a térségben támogatható tevékenységeket:**

- (1) Intézkedés: Természeti értékek védelme, bemutatása
- (2) Intézkedés: Civil szervezetek erősítése
- (3) Intézkedés: Településkép javítása
- (4) Intézkedés: Turisztikai rendszer fejlesztése
- (5) Intézkedés: Alternatív jövedelemszerzés

3.2. A vizsgálatokkal megállapítható, hogy a LEADER+ program keretében 2006-ban a térségben a legtöbb támogatott pályázat a "Településkép javítása", a "Turisztikai rendszer fejlesztése" és a "Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása" intézkedéscsoportból került ki.

3.3. Kimutatható, hogy a képzések elősegítését célzó, a közösségfejlesztő tréningek szervezését támogató pályázati lehetőségek, az identitástudatot elősegítő rendezvények, az együttműködést segítő kezdeményezések, hagyományápolási törekvések, a mezőgazdasági termékek és szolgáltatások vidékfejlesztésben történő hasznosítására irányuló támogatások kihasználatlanok.

3.4. A dokumentum vizsgálatok igazolták, hogy *a helyi szervezetek és intézmények a szigetközi vidékfejlesztési törekvéseikben, a tájegység mezőgazdálkodása által nyújtott lehetőségeket is hasznosítani kívánják.* Ezt bizonyítja, hogy a térség fejlesztési terveiben - a helyi termékek előállításának és piacra jutásának segítése érdekében - kiemelik az ökológiai gazdálkodási módszerek népszerűsítését és támogatják mintagazdaságok létrehozását, valamint azok fejlesztését lovas fogatok működtetésével, erő- és munkagépek beszerzésével. Kezdeményezik vásárok szervezését, a vásárokon való részvételt, illetve a helyi termékek feldolgozó- és csomagolókapacitásának növelését.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A disszertációban kidolgozott helyzetértékelési-modell segítségével, a valóságos helyzetből kiinduló következtetések alapján kerültek kidolgozásra a térség állattermék-előállításában a megoldásra váró feladatok.

Az értekezésben megfogalmazott javaslatok a hagyományos áru-termelésen túl többek között az állattenyésztés szerepének a vidék- és falufejlesztésben, az oktatásban, az idegenforgalomban történő **újszerű lehetőségek feltárását és megteremtését, a térségben élők életminőségének javítását célozzák.**

A javaslatok - figyelembe véve a mezőgazdasági struktúra átalakulását és a helyi vidékfejlesztési törekvéseket - az alábbi **alapvető feladatokban összegezhetők:**

1. A térségi állattermék-előállítás fejlesztéséhez szükséges legfontosabb feladatokat és azok megvalósítási lépéseit **összegző feladat-meghatározási modellben (1. ábra) kidolgozottak alapján javasolható:**

- 1.1.** Az állatállományok és a vállalkozások gazdasági struktúrájának stabilizálása.
- 1.2.** Épületek és az eszközállomány korszerűsítése.
- 1.3.** Kibocsátott állati termékek körének színesítése.
- 1.4.** Vertikális termékpálya harmonizálása.
- 1.5.** Gyepgazdálkodás gazdasági tényező szerepének erősítése.
- 1.6.** A gazdálkodói motiváltság fokozása.

2. Modellben a szerző megfogalmazta a térség állattermék-előállításának fejleszthető területeit (1. táblázat) és a fejlesztésre javasolt területek hasznosíthatóságát a térség a vidékfejlesztési stratégiai intézkedéseiben. A modell bemutatja a javasolt fejlesztések várható hatását a mezőgazdaságban, illetve a kapcsolódó ágazatokban.

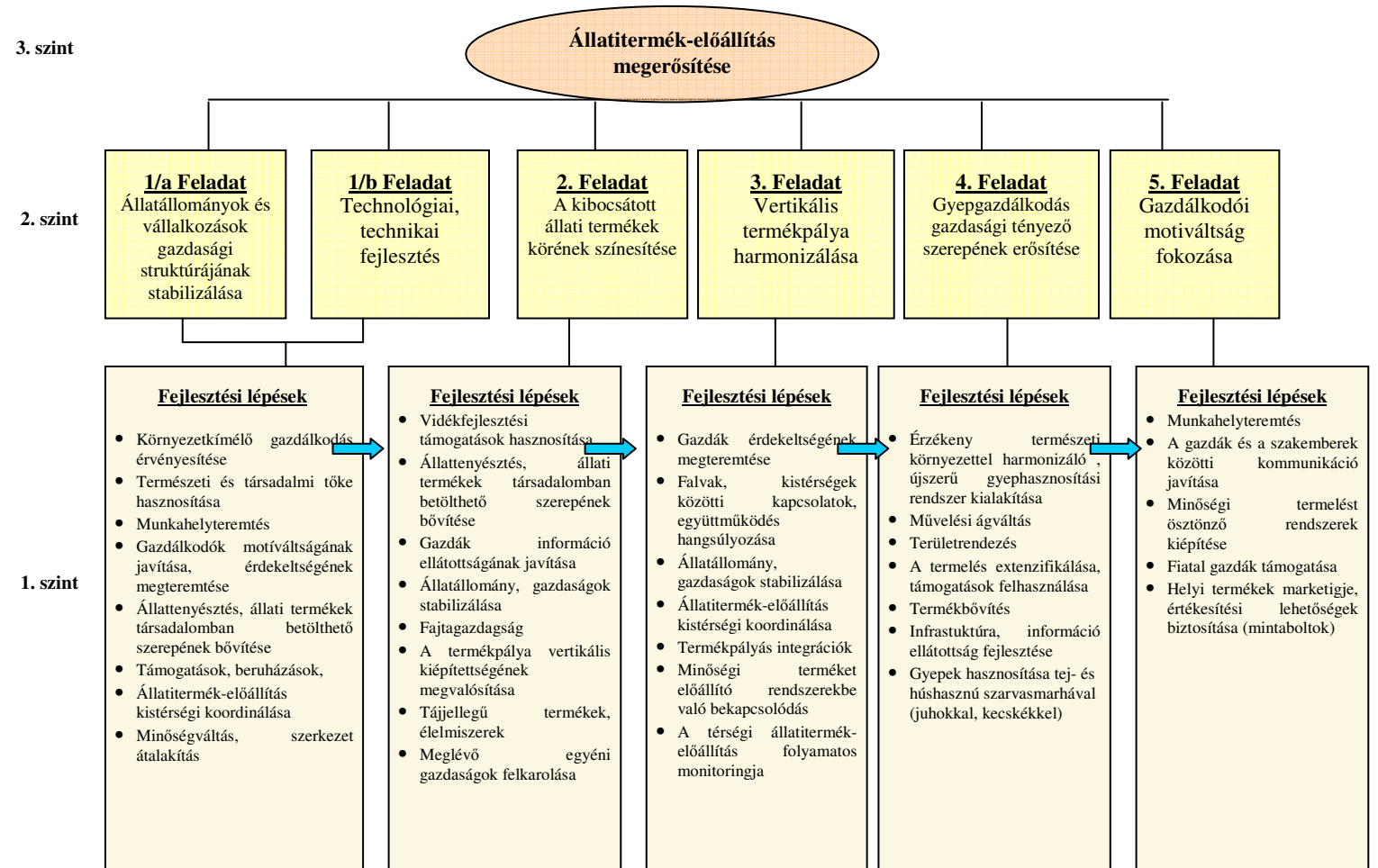
A fejlesztésre javasolt területek:

- (1) Helyi gazdálkodási rendszerek tevékenysége
- (2) Állattenyésztési kultúra kiaknázása
- (3) Termékek minőségének biztosítása
- (4) Termelői összefogás és a gazdasági kapcsolatok bővítése
- (5) Gyepgazdálkodás szerepének átértékelése
- (6) Területhasználati módok
- (7) Tájjellegű termék-előállítás
- (8) Gazdálkodók információ ellátottsága
- (9) Helyi termékek disztribúciós rendszere

3. Az értekezés vizsgálati és elemzési rendszeréhez az általam kidolgozott és alkalmazott vizsgálati módszerek, modell-szerkesztési eljárások hasznosítása javasolható a hasonló térségi gazdálkodást feltáró és fejlesztési feladatalkotó tevékenységek kutatásánál.

4. A térség vidékfejlesztési törekvéseinek további érvényesítéséhez javasolható, hogy a jövőben nagyobb hangsúlyt és támogatást kapjanak a véleményformáló képzések, a közösségfejlesztő tréningek szervezését támogató pályázatok, a szigetközi identitástudatot elősegítő rendezvények, a helyi együttműködést segítő kezdeményezések és a hagyományápolási törekvések.

1. ábra - A közép-szigetközi állattermék-előállítás megerősítésének feladatai

(Forrás: saját vizsgálatok és szerkesztés)

1. Táblázat - A közép-szigetközi állattermék-előállításban fejleszthető területek és azok kapcsolatrendszere

A közép-szigetközi állattermék-előállításban fejleszthető területek	Párhuzam a F+K Szigetközi Vidékfejlesztési Tervezet intézkedéscsoportjával	Várható hatás és eredmény
1. Helyi gazdálkodási rendszerek gazdálkodási feltételeinek javítása	Ökológiai gazdálkodás népszerűsítése Helyi termékek előállítása, piacra jutása	Technikai fejlődés, szerkezetátalakítás, termékváltás, javul a vidék népességmegtartó ereje
2. A Szigetköz állattenyésztési kultúrájának kiaknázása	Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása Hagyományörzés, kutatás Turisztikai infrastruktúra fejlesztése Helyi termékek előállítása Kiveszőfében lévő mesterségek tanítása	Turisztikai rendszer bővülése, környezettudatos oktatás elősegítése, szerep a környezetkímélő technológiák elterjesztésében
3. A Szigetközben előállított állati termékek minősége	Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása Ökológiai gazdálkodás népszerűsítése Helyi termékek előállítása, piacra jutása	Minőségváltás, termékkör bővülés, technológiai és technikai fejlődés
4. Térségi gazdálkodók összefogása és a gazdasági kapcsolatok erősítése	Civil szervezetek erősítése Helyi termékek előállítása és piacra juttatása	Javuló értékesítés, gazdálkodói feltételek javulása, helyi termékek feldolgozásának fokozása
5. A gyephasznosítás újragondolása az állattermék-előállításban	Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása Környezettudatos magatartás terjedése Helyi termék előállítása	Környezetvédelem, tájrehabilitáció, termékbővülés, turisztikai érték bővítése, szerep az oktatásban
6. Változtatás a területhasználati tendenciákon	Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása Környezettudatos magatartás elősegítése Helyi termékek előállítása	Környezettudatos magatartás terjedése, minőségváltás, versenyképesség javulása
7. Tájjellegű termékek előállításának hangsúlyozása	Alternatív jövedelemszerzés Turisztikai infrastruktúra fejlesztése Turisztikai marketing fejlesztése	Termékbővülés, javuló értékesítés, munkahelyteremtés, jövedelemtermelés, turisztikai <i>értékbővülés</i>
8. Gazdálkodók információ ellátottsága	Szigetköz természeti értékeinek védelme, bemutatása Ökológiai gazdálkodás Képzések a falusi turizmus témakörében	Információs infrastruktúra javulása, korszerű gazdálkodási technikák terjedése, munkahelyteremtés
9. Térségi (állati) termékek disztribúciós rendszere	Helyi termékek előállítása, PIACRA juttatása Alternatív jövedelemszerzés	Javuló és bővülő értékesítés, minőségváltás, termékbővülés, munkahelyteremtés

(Forrás: saját vizsgálatok)

ÚJ ÉS ÚJSZERŰ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. A *tájékoztató témakör vizsgálatára kidolgozott, dokumentumelemzéssel kombinált, statisztikai módszereket alkalmazó, helyzetvizsgáló és -értékelő vizsgálati eljárás, amely a hasonló térségfejlesztési és feladat-meghatározási kutatásoknál is eredményesen alkalmazható.*

2. A *vizsgálatokhoz tervezett összefoglaló jellegű modell-rendszer eredményes alkalmazása, amely a helyi társadalmi-gazdasági értékek rendszerezett vizsgálatával, a környezetkímélő gazdálkodás és a minőségi élelmiszer-előállítás feltételrendszerének feltárásával, a vidék- és térségfejlesztési stratégiák cél-, valamint feladatrendszerének kidolgozását eredményezi.*

3. A vizsgálatba vont mezőgazdasági szövetkezetek *állattermék-előállításának ciklushatás vizsgálati módszerrel történő meghatározását, amellyel az 1990 és 2006 közötti időszakban, az állatállomány és az állati termékek időszakaiban jelentkező ciklikusságát mutatta ki.*

4 (a). Statisztikai módszerekkel *kimutatta, hogy a Szigetköz mezőgazdasági, földhasználati szempontból nem tekinthető egységesnek, az egyes területi egységek (Alsó-, Felső-, Közép-Szigetköz) művelési ágai igen változatos megoszlást mutattak.*

4 (b). Vizsgálataival igazolta, hogy a gyepterületek a kistérségen belül a közép-szigetközi települések körzetében találhatók a legnagyobb arányban, ennek alapján *kidolgozta a közép-szigetközi gyepterületek állattermék-előállításának modelljét.*

5. Statisztikai értékeléssel mutatta ki, hogy *a vágósertés- és vágómarha-termékpályák Szigetközön belüli folytonossága megszakad,* vertikális kiépítettsége hiányos, *megbomlott* a termékpálya résztvevői és *a kapcsolódó termékpályák közötti egyensúly.*

6. Új elemzési tényező-rendszert állított össze, a térségi állattermék-előállítás adott helyzetének meghatározásához és a fejlesztési irányok, valamint a megvalósítási programok szakszerű kidolgozásához.

7. Modellezte a Közép-Szigetköz állattermék-előállításában fejleszthető területeket és azok kapcsolatrendszerét. A modellben feltárta, hogy az ajánlott fejlesztési területek, mely térségi szervezetek és intézmények által kidolgozott, illetve térségen kívüli vidékfejlesztési kezdeményezésekkel és intézkedésekkel harmonizálnak.

AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉBŐL KÉSZÜLT PUBLIKÁCIÓK

Magyar nyelvű lektorált tudományos folyóirat cikkek:

1. **Horváth E.** (2007): KÖZÉP-SZIGETKÖZI TELEPÜLÉSEK ÁLLATTENYÉSZTÉSÉBEN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK (1990-2006), Gazdálkodás 2007. 51. évfolyam. 2. szám 60-67. p.
2. **Horváth E.** (2007): GYEPHASZNOSÍTÁS ÚJSZERŰ MODELLJE A KÖZÉP-SZIGETKÖZBEN, Gazdálkodás 2007. 51. évfolyam 4. szám 78-84. p.

Idegen nyelvű lektorált tudományos folyóirat cikkek:

3. **Horváth E.** (2007): ANIMAL PRODUCE EMISSION IN THE MID SZIGETKÖZ VILLAGES (1990-2006), Acta Agronomica Óváriensis, Mosonmagyaróvár, 2007. Volume 49.Number 1, 77-89. p.

Lektorált magyar nyelvű konferencia kiadványok:

4. **Horváth E.** (2006): KÖZÉP-SZIGETKÖZI ÁLLATI TERMÉK ELŐÁLLÍTÁS KISTÉRSEGI KOORDINÁLÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI, MTA VEAB Konferencia, Városterügyi egyenlőtlenségek Európában, megújulási válság és leküzdése, (145-152. p.) Komárom, 2006. április 28.
5. **Horváth E.**(2005): A FENNTARTHATÓSÁG KÉRDÉSEI A KÖZÉP-SZIGETKÖZI ÁLLATI TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSBAN, MTA VEAB Konferencia, Fenntarthaóság kérdései, Komárom (II. kötet, 214. p.), 2005. április 26.
6. **Horváth E.** (2005): AZ ÁSVÁNYRÁRÓI "SZIGETKÖZ" TERMELŐ-, KERESKEDŐ- ÉS SZOLGÁLTATÓ SZÖVETKEZET ELMÚLT 10 ÉVÉNEK ELEMZÉSE, XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia, Szociológiai szekció, Budapest, (a Versenydolgozatok tartalmi kivonatai 290. p.) 2005. március 21-23.

7. **Horváth E.** (2004): MEZŐGAZDASÁGI TEVÉKENYSÉG VÁLTOZÁSA ÁSVÁNYRÁRÓ TÉRSÉGÉBEN, Konferencia elnevezése: MTA VEAB Konferencia, „Magyarország és a 21. Század kihívásai az Európai Unióban”, Komárom (II. kötet, 260. p.), 2004. április 29.

Nem lektorált idegen nyelvű konferencia kiadvány:

8. **Horváth E.**(2006): THE REVIEW OF ANIMAL PRODUCT PRODUCERS IN THE CENTRAL-SZIGETKÖZ AREA AND ITS REGIONAL DEVELOPING POSSIBILITIES IN THE EU, Within the European Union III. Nemzetközi Konferencia, Mosonmagyaróvár, 2006. április 6-7.

Nem lektorált magyar nyelvű konferencia kiadványok:

9. **Horváth E.** (2006): KÖZÉP-SZIGETKÖZI TELEPÜLÉSEK ÁLLATI TERMÉK KIBOCSÁTÁSA, XXXI. Óvári Tudományos Napok, NYME-MÉK Mosonmagyaróvár, 2006. október 5.

10. **Horváth E.** (2004). A SZIGETKÖZBEN, KIEMELTEN ÁSVÁNYRÁRÓ TÉRSÉGÉBEN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK A MEZŐGAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGBEN, Előadás és konferencia megnevezése: X. Ifjúsági Tudományos Fórum, VE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar, Keszthely, 2004. április 28.

11. **Horváth E.** (2004): ÁSVÁNYRÁRÓ KÖZSÉG AGRÁR-SZOCIOLÓGIAI ELEMZÉSE, V. MTA-VEAB Regionális Társadalomtudományi Diákköri Konferencia, Győr, 2004. december 8.